నిర్వచన లీలావతీ గణితము

శుభమస్తు.

నిర్వచన లీలారామాయణము.

శ్రీమద్విశాఖపురవర
ధామా! శ్రితభక్తమోక్షదాయక! సతసు

శ్యామా! కోదండరామ! శాత్రవభీమా. 1

క. లీలారామాయణముగ
నీలీలలఁ బద్యగతిని నేఁగచియింతున్
మేలొసఁగు మార్యసన్నుత
శీలా! కరుణాలవాల! శ్రితజనపాలా. 2

క. శ్రీమదయోధ్యా రాజ్యవ
రామామణి యలరారు శ్రీరమా నిలయంబై
ధీమహితుండగు దశరథ
భూమీశుఁడు దానినేలు బుధజన హితుఁడై. 3

క. పాకారి విభుండగు నా
భూకాంతుని కాంతలెన్న మువ్వురు వారల్
లోకస్తుత గుణ శీలలు
కైకేయి సుమిత్రి మఱియుఁ గౌసల్య యనన్. 4

సీ. దశరథుండంత సంతానంబు లేమిచేఁ
బుత్రకామేష్టి నింపుగ నొనర్ప

మురహరు చతురంశముల రామ, లక్ష్మణ,
భరత, శత్రుఘ్నులు భాను తేజు
లాతని కాత్మజు లయిధనుర్వేదాది
సద్విద్యల నెఱింగి చతురులైన
యానందనులఁగని సానందుఁడగు దశ
స్యందనుఁ గని గాధి నందనుండు

తే. గీ. అధిప! నేనొక్క యాగంబు నాచరింపఁ
గలుషచారిత్రులైన రక్కసులు దానిఁ
జెఱుచు చున్నారు వారలఁ జెండిన దు
యాగమును గావ శ్రీరాము నంపుమనిన. 5

క. దశరథుఁడా యసురుల నా
శను వెట్టులు త్రుంచునంచుఁ జింతిలి పిదపన్
శిశువుల నిరువురి నంపెను
కుశలంబుగ రండఁటంచుఁ గుశిక సుతునితోన్. 6

ఉ. అంతట రామ లక్ష్మణులు
నామునివెంబడిఁ దంష్ట్రియాజ్ఞ చే
నెంతయు సంతసంబెసఁగ
నేఁగుచుఁ దాటకిఁ ద్రుంచి మౌని యా
గాంతము నొందఁజేయుచును
జాల్గి నడంచి మఖంబుఁ గాచుటన్
సంతసమందె మౌనికుల
చంద్రుఁడు స్వాంతమునందుఁ బిమ్మటన్. 7

ఆ. వె. మునివరుండు రామమూర్తియు లక్ష్మణుఁ
డరుగఁ ద్రోవ నడుమ నద్భుతముగఁ
బడఁతి రూపమయ్యెఁ బాషాణ మొక్కటి
రామభద్రు పాదరజము సోఁకి. 8

క. ఆరామ చరిత మంతయు
నారాముఁడెఱింగి మిగుల నద్భుత మందెన్
శ్రీరాముని నామానిని
గారవ మలరంగ వినుతిఁ గావించెఁ గడున్. 9

చ. జనకుఁడు చంద్రశేఖరుని
చాపము నెక్కిడు వారికిత్తు నా
యనుఁగు కుమారిసీతనని
సంచు నృపాలకు లెల్ల వేగమే
చను చును నుండిరంచు ముని
చంద్రుఁడు పల్కఁగ వానితోడ నా
యనుజుని తోడఁగూడి మిథి
లాపురి కేఁగెను రాముఁడచ్చటన్. 10

మత్తకోకిల. భూతలాధిపు లెత్తఁజాలని
భూతనాథుని చాపమున్
ఆతఁడెన్ దునుమాడి కిన్నర
యక్ష, సిద్ధ, సుపర్వులున్
భూతలేశ్వరు లెల్ల సంయమి
పుంగవుల్ మదిలోఁపలన్

బ్రీతి నొందఁగ రామచంద్రుఁడు
పెండ్లి యాడెను జానకిన్. 11

క. పిమ్మట రాముఁడు సతితోఁ
దమ్ములతో బంధుమిత్ర తతితోడను మో
దమ్మునఁ జనునెడ నామా
ర్గమ్మునఁ బొడఁగాంచి పరశురాముం డలుకన్. 12

ఉ॥ రాముని గాంచి నేఁబరశు
రాముఁడనుండ నెఱుంగ కీవు శ్రీ
రాముఁడనంచు శంకరుని
రాజిత చాపముఁ ద్రుంచితంచు నీ
భూమిజఁగొంచుఁ బోయినను
బోవఁగనిత్తునె? రిత్తఁ బోదు నే?
భూమిని సర్వభూపతులఁ
బొంకమణంచిన నన్నెఱుంగవే?॥ 13

చ॥ విఱిచితి వద్దిరా? చివుకు
విల్లు యుగంబుల నాఁటి దిప్పనా
కరమునఁ దాల్చు నీధనువు
ఖండన సేయుమటంచు నీయఁదాఁ
గరమున నంది వాని బల
గర్వము సర్వమణంప నంతటన్
శరణని పల్కి భార్గవుఁడు
సన్నుతిఁ జేసెను రామచంద్రునిన్॥ 14

ఆ॥ వె॥ సురలు పుష్పవృష్టిఁ గురియఁగ భూపతుల్
వెఱపు మాని మోదభరితులగుచు
సంచరింప రామచంద్రుఁ డప్పుడయోధ్యఁ
జేరెఁబౌరులెల్లఁ గోరిచూడ॥ 15

సీ॥ తదనంతరమున నాదశరథ భూపతి
మంచి లగ్నంబు యోజించి యందు
శ్రీరామ పట్టాభిషేకంబుఁ జేయంగ
నుత్సాహభరితుఁడై యుండనపుడు
తనదాసి దుర్బోధ వినుచు నాకార్యము
కైక విఘ్నముచేయు కారణమున
దశరథసుతుఁడు సీతాలక్ష్మణులఁగూడి
చిత్రకూటాద్రిని జేరియుండఁ
దనయులను బాసి మరణించె దశరథుండు
వరఁగ శ్రీరాముఁ దోడ్తెర భరతుఁడరుగ
నాతనికిఁ బాదుక లొసంగి యంపిరామ
భద్రుఁ డంతట దండకావనమునందు॥ 16

తే॥ గీ॥ కనివిరాధునిఁ జంపి శూర్పణఖ ముక్కుఁ
జెవులుఁగోసి మారీచుని శిరముఁ గూల్ప
నదియెఱిఁగి రావణుఁడు సన్యాసియగుచు
భూమిజను గొంచు లంకకుఁ బోవుచుండ॥ 17

తే॥ గీ॥ రక్కసుని చేతఁ జిక్కిన రాముదేవిఁ
గావ దశకంఠుతోఁ బోరఁగను జటాయు

వఱిగి తెక్కలు గూలుట నుఱగె ధరణిఁ
గొండపోలికఁ గనువార్ధి గుండెలదర॥ 18

సీ॥ ఆరామ లక్ష్మణు లచ్చట జానకిఁ
గానక చింతిలి కాననముల
నదు్రిల వెదకుచు నరిగి జటాయువు
సీత యేగిన వార్తఁ జెప్పినీల్గ
దహనాది వివిధ కృత్యంబుల నొనరించి
పక్షికి నంతట మోక్ష మొసఁగి
ఖలుఁడౌ కబంధుని కరముల దునుమాడి
ఋశ్యమూకమున సుగ్రీవుఁగూడి
వాలిఁ గూల్చి కిష్కంధకు భాను సుతునిఁ
బ్రభునిఁగా నంగదుని యువరాజుఁగాను
జేయఁగప్రలెల్ల సంతోషచిత్తులగుచు
భక్తితోఁ గొల్చుచుండ నాభానుజుండు॥ 19

ఉ॥ రాముని సత్కృపకు దనకు
రాజ్యము భోగము గల్గెనంచు శ్రీ
రాముని దేవి వేనెదకి
రండని యాజ్ఞ నొసంగ వానరుల్
స్వామి! మహాప్రసాదమని
సర్వగనెల్ల దిశల్ చరించియూ
భూమిజఁగానలేక వెతఁ
బొందుచు నుండిరికొంద అందునన్॥ 20

కం॥కొండలు వనముల నదుల్ఁ
గొండలు పురవర్గములను గోరి వెదకుచున్
ఎందును జానకిఁ గానక
కుందుచు నొకచోట గుంపుగూడి వసింపన్॥ 21

కం॥హనుమంతుఁడు మొదలగునా
వనచర పుంగవుల చింతఁ బాపఁగ వారిన్
గని సంపాతి వచించెను
మనుజేశుని దేవిఁ గాన్న మార్గంబెల్లన్॥ 22

కం॥ పవమానసుతుండంతటఁ
బవమాన జవంబుతో నభముపై కెగసెన్
భువన ప్రసిద్ధ మగునా
భువననిధిని దాఁటి దనుజ పురముంగనియెన్॥ 23

కం॥ లంకాపతి యాసతి నా
లంకాపురిఁ గాచుచుండు లంకను నవుడే
పొంకమణఁచి కనె వివిధా
లంకారస్థానమైన లంకాపురమున్॥ 24

మధురగతిరగడ॥

ఆపురవరమున నలరెడు తోటల
గోపుర వితతిని గోటలఁ బేటల
సుందరతరముగ శోభిలు చుండెడు
మందిరగణమును మండపవితతిని
అపురూపములగు నారామంబుల

విపణుల రచ్చల వేశ్యలగృహముల
కనకమణినిచయఖచిత రథంబుల
ఘనభట గజతురగప్రకరంబుల
రమణీయములగు రాజపథంబుల
కమలాకరములఁ గారాగృహముల
గనుఁగొనుచును జనకజ నెటఁగానక
మనమునఁ జింతిలి మారుత తనయుఁడు
కొండయునఁగఁ గనుఁగొన నొకగృహమున
దండిగనుండెడు దశకంధరు దరి
సుందరముగఁగడు శోభిలుచుండెడు
మందోదరి యను మగువనుఁ గనుఁగొని
కంటినినేఁడా క్ష్మాపుత్రికనని
మింటికెగయుచును మేదిని దుముకుచు
చెనఁటి యనుచు దరిఁజెలికయినించుట
గనియిది జానకి కాదని మరలుచు
సుదతిని వెదక నశోక వనంబున
ముదము చెదరి రాముని మదిఁదలఁచుచు
దిక్కుఁగనక కడు దీనత గాసిలి
చెక్కిటఁ జేయిడి చింతిలఁ గనుఁగొని
ఈచానయెపుడ మీశుని సతియని
ధీచతురతలోఁ దెలిసి కొనుచు నొక
వృక్షంబున నావృక్షచరుండును

రాక్షసులకుఁ గనరాకయె నిల్చిన॥ 25

ఉ॥ ఆరఘురాము దేవిఁగన
నంతట రావణుఁడేఁగి యింతి! నా
కోరిక దీర్పుమన్న నతి
కోపముతోడను బల్కు జానకిన్
క్రూరుఁడు చంపనేఁగ నది
కూడదఁటంచును ధాన్యమాలినన్
గూరిమి మీఱఁగా సతులఁ
గూడఁగరమ్మని కొంచు నేగినన్॥ 26

క॥ రావణుని యాజ్ఞచే నటఁ
గావలిగా నున్న దనుజకాంతలు సీతా!
రావణు నెల్లవ దేలని
వేవిధములుగాను బాధపెట్టుచునుండన్॥ 27

తే॥ గీ॥ రామునికి క్షేమకరమును రావణునికి
నాశనకరంబునగు కల నాకు వచ్చె
ననుచుఁ ద్రిజట యెఱింగింప వినుచునసుర
కాంతలా జానకిని భక్తిఁ గనుచునుండ॥ 28

ఉ॥ మారుతి రామదూతనని
క్ష్మాసుతనమ్మ వచించి ముద్రికన్
శ్రీరఘురాముఁ డిచ్చెనని
చేతికొసంగిన నామె మోద నం
పూరితయై యొకానొకయ

మూల్యపు రత్నము నానవాలుగా
నారవివంశదీపకుని
కందఁగఁ జేయుమఁటంచు నిచ్చినన్॥ 29
క॥ చేకొని కాకాసురకథ
నాకలికి వచింప వినుచు ననిలజుఁ డంతన్
రాకాసి మూఁకతోడ న
శోకవనముఁ దుంచివేయఁజూచి యలుకతోఁ॥30
సీ॥ రావణుండంప నుగ్రాకారులై వచ్చు
రాక్షసాళిని భువివ్రాలఁ జేసి
మంత్రికుమారుల మదము నణంగించి
యక్షకుమారుని హతముచేసి
యాయింద్రజితుని బ్రహ్మాస్త్రంబుచేఁ జిక్కి
దశకంఠు నీక్షింప దనుజులెల్లఁ
దనవాలమున కగ్నిఁదగిలింప నాయగ్ని
చే లంకఁగాలిచి సీతసేమ
తే॥ గీ॥ మరసి సెలవంది శీఘ్రమే యబ్ధిదాఁటి
రాఘవులతోడ నన్నివార్తలను దెలుపఁ
బ్రీతి నొంది సేతువుఁగట్టి సీతఁగాంచ
మదిని యోజింపుచుండ నమ్మఱుదినమున॥ 31
క॥ రాముని సతిఁగొని తెచ్చుట
చే మనకు లభించె నెల్లచేటులు నేఁడా
భామిని నొసఁగిన మేలనఁ

దామసము న రావణుండు దన్నననుజునిన్॥ 32

తే॥ గీ॥ అవిభీషణుండట పరిభావమంది
శరణఁటంచును శ్రీరామచంద్రుఁ జేరఁ
గరుణతోడను నాతనిఁగాంచుచు నభ
యమ్మొసంగెను బగవాని తమ్ముఁడనక॥ 33

క॥ వనచర పుంగవు లంతట
వననిధి బంధింపఁగాంచి వాలితనూజున్
ఇనకులమణి యగు రాముఁడు
పనిచె దనుజపతికి రాయబారిగనంతన్॥ 34

క॥ వనచరుఁడు రావణునితో
జనపతి వచియింపుమనిన సరణిఁబలికి తా
విననొల్లమి నెఱిఁగించినఁ
గనలుచు రాముండుఁగదలెఁ గపిసైన్యముతో॥ 35

తే॥ గీ॥ పంక్తిముఖుఁడును సేనలఁ బదిలపఱుప
నంతవారును వీరు జయాభిరతిని
భూరిసేనలతోఁగూడి ఘోరముగను
బోరొనర్చిరి నెత్తురు ధారలొలుక॥ 36

క॥ హనుమ, న్గవయ, గవాక్షులు,
వినత, సుషే, ణాంగదాదు లెల్ల కపివరుల్
అనిమొన దనుజులఁ గూల్చుటఁ
గని దశకంధరుని సుతుఁడు గడురోషమునన్॥ 37

క॥ ఉరగాస్త్రమేయఁగాఁ నది

పరుగులిడుచు రాఘవులను బంధించుటచే
ధరణింబడి మూర్ఛిల్లిన
గరుడుండరుదెంచి మూర్ఛఁ గ్రక్కునఁదేర్చెన్॥ 38

తే॥ గీ॥ పంక్తికంఠుని సేనాధిపతులఁబట్టి
హత మొనర్చిరి హనుమయు నంగదుండు
కుంభకర్ణుని రాముండు గూలనేసె
నింద్రజిత్తుని లక్ష్మణుం డీల్గఁజేసె॥ 39

క॥ దనుజేంద్రుఁడు కోపంబున
ఘనతరమగు శక్తిసాయకము నేయఁగ ల
క్ష్మణమూర్తి మూర్ఛఁజెందిన
హనుమయు సంజీవిఁదెచ్చి యాతని మనిచెన్॥ 40

తే॥ గీ॥ రావణుండంతఁ గ్రుద్ధుఁడై రాఁగఁ జూచి
మూల బలములతో వానిఁగూలఁజేసె
రామచంద్రుఁడు లోకులారాయనంగఁ
గుసుమవృష్టిని సురలెల్ల గురిసి రపుడు॥ 41

క॥ మరణించిన దశకంఠుని
పరలోకక్రియలఁ జేయఁ బనివిన నల్లే
జరిపె విభీషణుఁడన్నియు
గౌరవముగ రామునాజ్ఞఁ గాదనకుండన్॥ 42

ఉత్సాహవృత్తము॥
జనకజాత విమలచరిత
సాధ్వియంచుఁ దెలిసియున్

జనములెల్ల రెఱుఁగ రామ
చంద్రుఁడంత సచ్చటన్
అనలమందుఁ జొరఁగఁజేసి
యంబుజాక్షిఁ జేకొనన్
గనెడి సురలు మునులు మోద
కలితులైరి యంతటన్॥ 43

ఉత్సాహవృత్తము॥
పలికి బొంకనట్టి రామ
భద్రుఁడా విభీషణున్
అలఘుకరుణ దనుజపురికి
నధిపుఁజేసి వానరుల్
గొలువ సతిని నను జుఁగూడి
కూర్మి నాత్మ రత్నసం
కలితమౌ కుబేర పుష్ప
కంబునెక్కి వేచనెన్॥ 44

తే॥ గీ॥ రాముఁడట్టు లయోధ్యా పురంబుఁజేరి
రాజ, బుధవర, ముని, గురురాజులమర
సీతతోఁగూడి పట్టాభిషిక్తుఁడగుచు
శిష్టసమ్మతిఁ బెక్కేండ్లు క్షితిని నేలె॥ 45

క॥ ఈరామాయణ సుచరిత
పారాయణ పరులు దీనివ్రాసినవారల్
శ్రీరాముని సత్కృపచే

నారోగ్యము ధనము యశము నందేద శ్రీపుదున్‌।
తే. గీ। వెంకపూడ్యన్వవాయ కోదండరాయ
సచివుఁడతులిత సద్భక్తి సాందుఁడగుచుఁ
గోరవ్రాసిన దీనిఁ జేకొను నృపేంద్ర!
రమ్యగుణసాంద్ర! పట్టాభిరామచంద్ర! 47
క॥ రాముని చరితము లీలా
రామాయణముగను బాడుగ రామబ్రహ్మం
బీమహిరచించె నాయుడు
సామార్థ్యంబగుచు నిద్ధి శోభిలుఁగాతన్‌। 48

శ్రీరామచంద్రపరబ్రహ్మార్పణమస్తు.

శ్రీరామదండకము.

శ్రీమద్రమామానినీ మానసాబ్జాత సూరా! రతీనా
యకాకార! యింద్రాబ్జగర్భాది బృందారకవ్రాత సం
పూజ్య పాదారవిందద్వయా! దీనమందార! గోవింద!
యోగీంద్రలోలా! చిదానందరూపా! మహాఘోర పాపా
టవీవీతిహోత్రా! పురారాతిమిత్రా! సుచారిత్ర, మి
త్రాబ్జనేత్రా! మహాక్రూరుఁడా యద్దశగ్రీవుచే బాధల
న్బొందుచున్ దాళఁగాలేక బృందారకుల్, మౌనిబృం
దంబులున్నిన్నుఁ బ్రార్థింపమేలంచు నాలించియవ్వార
లన్ బ్రోవనూహించి శ్రీసూర్యవంశార్ణవంబందు సం
పూర్ణతేజంబుతో రామచంద్రుండవై పుట్టి గాధేయ
యాగంబుఁగాపాడఁగా నేఁగుచున్ దాటకంగొట్టి యా
గంబురక్షించి యామార్గమధ్యంబునందున్న గుండ్రాతిని
న్నాతిగాఁజేసి భూతేశు చాపంబు ఖండించి భూపుత్రిఁబెం
డ్లాడి యేతెంచుచోఁగాంచి నిందించు నాభార్గవున్ బాహు
గర్వంబు సర్వంబుఁబోఁగొట్టి సాకేతముం జేరి కైకేయి
వాక్యంబుఁ జెల్లింపఁగా సీతతో భ్రాతతోఁ గాననవ్రాత
ముంజేరి హింసింపనేతెంచు దుష్టాసురవ్రాతమున్ జీల్చి
చెండాడినీచాత్మురాలైన యాచుప్పనాతిన్విలోకించి కోపం
బునన్ నాసికాకర్ణముల్గోసి మారీచునిం ద్రుంపఁగా నేఁగు

టన్ సీతఁగోల్పోయి యమ్మానినిన్ గాంచఁగానేఁగుచున్ ఋష్యమూకాద్రినిం జేరినుగ్రీవ్రతో సఖ్యముం జేసి యవ్వాలినింగూల్చి యోయాంజనేయా! వడిన్ జానకిన్ గాంచిర మ్మన్న నాతండు వేపోయిలంకాపురింజొచ్చి శోధించి పం కేరుహాక్ష్యన్ బాడంగాంచి భాషించి నీయొక్క క్షేమంబు నారామతోఁజెప్పి యమ్మానిసీరత్నమందిచ్చుచూడామ ణింగొంచు లంకాపురిన్ గాల్చి వేవేగనీసన్నిధానంబునం జేరి యచ్చోటివృత్తాంతమాద్యంతమున్ దెల్పనాలించి యవ్వానరానీకముంగూడి పాథోధిబంధించి లంకాపురిం జొచ్చి లంకేశ్వరున్ వానిసైన్యంబుతోఁగూల్చి యాలం కకున్ గుంభకర్ణానుజున్ రాజుగాఁజేసి లోకైకవిఖ్యా తయా సీతతోఁబ్రీతిసాకేతకేతెంచి పట్టాభిషిక్తుండవై శిష్టభక్తాళిఁగాపాడుచున్ దుష్టులన్ దుంచుచున్ బెద్ద కాలంబు రాజ్యంబుఁబాలించి సత్కీర్తిఁబ్రఖ్యాతినింగాం చు నీదివ్యచారిత్ర మాహాత్మ్యమున్నేర్పు చందంబునన్ ధాత్రివైశాఖ పట్నంబునన్నీదు దాసాను దాసుండు పొడ్గన్వయంబందుఁజెన్నొందు శ్రీరామమూర్త్యాహ్వయుం డొంతు పూదండగాఁగూర్చి యర్పించునీదండకంబుంగృ పాదృష్టిఁజేకొంచుభక్తాళిలో నవ్వరేనిం బఠింపంగనవ్వా రికాయుష్య మైశ్వర్య మారోగ్యమున్ గూర్చి భూమండ లిన్ గీర్తిచే వెల్గఁగాఁజేసి రక్షింపుమోరామచంద్రా! కృ పాసాంద్రా! తుభ్యంనమస్తే, నమస్తే,నమస్తే, నమః